

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Liikanen, E., Holappa-Girginkaya, J., Lumme, R., Mähönen, A., Penttinen, U. & Salo-Tuominen, K. (2020) Bioanalytiikan verkko-opinnot YAMK-tutkinto-ohjelmissa jatkuvat. *Bioanalyytikko*, 1, 24-27.

BIOANALYTIIKAN VERKKO-OPINNOT YAMK-TUTKINTO-OHJELMISSA JATKUVAT

TEKSTI Eeva Liikanen, Ulla Penttinen, Leena Tikka, Riitta Lumme, Mika Paldanius ja Krista Salo-Tuominen

Bioanalytiikan tutkinto-ohjelmat järjestävät opintoja, jotka ovat osa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Turun ammattikorkeakoulu osallistuu syksyllä 2020 alkavaan toteutukseen. Ensimmäistä kertaa osittain uutena opintojaksona toteutetaan Preanalytiikan ja kliinisten laboratoriopalveluiden ohjaus ja konsultointi (5 op). Bioanalytiikan YAMK-opintojaksot alkavat jälleen syksyllä 2020.

Alakohtaiset YAMK-opinnot syventävät osaamista ja mahdollistavat urakehityksen

Opiskelijat ovat pitäneet opintojen etuna mahdollisuutta keskittyä oman ammattialan keskeisiin sisältöihin, jatkuvaan laadun parantamiseen ja oman valitun asiantuntijuusalueen syventämiseen. Valmistuttuaan ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta opiskelijat sijoittuvat usein tehtäviin, joissa laatujohtaminen, asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen ja uusien menetelmien käyttöönotto ovat keskeisiä.

Syksyllä 2019 julkaistun tutkimuksen, jossa on tarkasteltu ylempien tutkintojen työmarkkinavaikutuksia, mukaan YAMK-tutkinnon suorittaminen on lisännyt ansiotasoa.

Opinnot rakentuvat näyttöön perustuvan toiminnan periaatteille. Lisäksi oppimateriaalin englanninkielisyys tukee kansainvälisiä viestintätaitoja. Näin sekä näyttöön perustuvan toiminnan periaatteet että viestintä englanninkielellä ovat luonteva osa opiskelua.

Syksyllä 2019 julkaistun tutkimuksen, jossa on tarkasteltu ylempien tutkintojen työmarkkinavaikutuksia, mukaan YAMK-tutkinnon suorittaminen on lisännyt ansiotasoa. Viisi vuotta YAMK-koulutuksen aloittamisesta osallistujien palkkatulot ovat noin 7 % korkeammat kuin vertailuryhmän tulot. Terveystieteiden toimivien ansiotasoon vaikutus on hieman liiketaloutta, kauppaa ja teknologiaa suurempi.

Bioanalytiikan kliinisen asiantuntijuuden ydinkompetenssit

Keväällä 2019 määriteltiin bioanalytiikan kliinisen asiantuntijuuden ydinkompetenssit, jotka on esitetty taulukossa 1. Nämä kompetenssit on otettu huomioon kehitettäessä koulutuslakohtaisia opintoja. Kompetenssimäärittely on tehty ammattikorkeakoulujen ja Suomen Bioanalytikkoliiton yhteistyönä. Se on osa Kliinisen asiantuntija YAMK-ammattikorkeakouluverkoston työtä, johon on osallistunut terveydenhuollon eri tutkintojen edustajia.

Bioanalytiikan YAMK-opintojen sisältö

Terveysalan YAMK-opintojen laajuus on 90 op ja ne voidaan suorittaa 1½-2 vuodessa. Opinnot tehdään usein työn ohella. Ylempi amk-tutkinto koostuu koulutuslakohtaisista syventävistä opinnoista (30 op), vapaasti valittavista opinnoista (30 op) ja opinnäytetyöstä (30 op).

Kaikki bioanalytikoita kouluttavat ammattikorkeakoulut jatkavat yhteistyötä järjestämällä verkko-opintoina ylempiä ammattikorkeakouluopintoja. Oppimateriaali on pääsääntöisesti englanninkielistä, mutta tehtävät voi tehdä myös suomeksi. Verkostossa toteutetaan neljä opintojaksoa, jotka kaikki ovat laajuudeltaan viisi opintopistettä:

- Continuous Quality Improvement in the Clinical Laboratory
- New Methods in the Clinical Laboratory
- Mentoring and Consulting in Pre-analytics and Clinical Laboratory Services
- Expertise in Biomedical Laboratory Science

Huomioita eri ammattikorkeakoulujen opinnoista

Metropolia ammattikorkeakoulussa bioanalytikot voivat hakeutua Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtamisen tai Kliininen asiantuntijuus digitaalisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa tutkinto-ohjelmiin, joissa on mahdollista suorittaa 20 op bioanalytiikan syventäviä opintoja osana tutkintoa. Bioanalytikoille on 5 aloituspaikkaa.

Yrkeshögskolan Novia erbjuder högre yrkeshögskolestudier (HYH) med olika profileringar. Till bioanalytikprofileringen antas tre studerande vartannat år. Studierna innehåller en fördjupning i bioanalytik på 20 studiepoäng tillsammans med de övriga yrkeshögskolorna som utexaminerar bioanalytiker, ett examensarbete på 30 sp och 40 sp tillsammans med övriga profileringar på Novia.

Oulun ammattikorkeakoulussa bioanalytikot voivat hakeutua Sosiaali- ja terveysalan Hyvinvointia edistävien digipalveluiden asiantuntijan ja Sosiaali- ja terveysalan johtamisen tutkinto-ohjelmiin.

Savonia-ammattikorkeakoulussa bioanalytikot voivat hakeutua Sosiaali- ja terveysalan Bioanalytiikan kliininen asiantuntija, Kehittäminen ja johtaminen sekä Digital Health -tutkintoihin. Kliininen asiantuntija koulutukseen on 5 aloituspaikkaa. Opiskelija voi valita valinnaisina opintoina 5 op:n yhteisistä opinnoista sellaisia, jotka tukevat kliinisen asiantuntijuuden kehittymistä. YAMK-tutkintoon Savoniassa kuuluvat myös opintojaksot Asiantuntijuuden osoittaminen ja Osaa-mien kehittäminen kliinisessä työssä. Molemmat ovat 5 op:n laajuisia.

Tampereen ammattikorkeakouluun hakevilla on oma hakukohde: Bioanalyttikko (ylempi AMK), Kliininen asiantuntija, Bioanalytiikan kehittämisosaaminen. Aloituspaikkoja on 5. Edellä mainittujen 20 opintopisteen kokonaisuuden lisäksi bioanalytiikan kehittämisosaamiseen kuulu kaksi uutta opintojaksoa: Yksilöllistetty terveyden edistäminen (5 op) ja Genomitieto terveyden edistämässä (5 op).

Turun ammattikorkeakoulussa bioanalytikolle on tarjolla monia eri tutkinto-ohjelmia. Kliinisen asiantuntijan opinnoissa, joihin bioanalytikoille on varattu 5 aloituspaikkaa, on erityisesti bioanalytikoille suunniteltuja syventäviä opintoja 20 op. Näiden syventävien opintojen lisäksi Turussa opinnot koostuvat laajasti oman asiantuntijuuden kehittämisessä tulevaisuuden toimintaympäristöissä.

Hakukelpoisuus

Pääsyvaatimuksena koulutukseen on korkeakoulututkinto. Hakukelpoisuuteen tuli muutoksia vuoden 2020 alusta. Muutokset koskevat työkokemuksen pituutta ja harkinnanvaraisuutta niiden hakijoiden kohdalla, joilla ei ole korkeakoulukelpoisuutta. Kaikilta hakijoilta

edellytetään kahden vuoden työkokemusta. Harkinnanvaraisuuden perusteella laboratorio- ja erikoislaboratoriohoitajat voivat olla hakukelpoisia, mikäli ammattikorkeakoulu katsoo heillä olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten. Hakuaika koulutuksiin on 18.3.2020-1.4.2020.

Ammattikorkeakoulukohtaiset yhteyshenkilöt

Metropolia Ammattikorkeakoulu: **Riitta Lumme**

riitta.lumme@metropolia.fi, +358 40 334 1301

Novia University of Applied Sciences: **Ulla Penttinen**

ulla.penttinen@novia.fi, +358 44 780 5361

Oulun ammattikorkeakoulu: **Mika Paldanius**

mika.paldanius@oamk.fi, +358 40 358 0230

Savonia-ammattikorkeakoulu: **Anssi Mähönen**

anssi.mahonen@savonia.fi, +385 44 785 6461

Tampereen ammattikorkeakoulu: **Eeva Liikanen**

eeva.liikanen@tuni.fi, +358 50 563 0046

Turun ammattikorkeakoulu: **Krista Salo-Tuominen**

krista.salo-tuominen@turukuamk.fi, +358 50 598 5493

Eeva Liikanen, TtT, yliopettaja, dosentti,

Tampereen ammattikorkeakoulu

Ulla Penttinen, FL, yliopettaja, Yrkes högskolan

Novia

Leena Tikka, TtL, yliopettaja, Savonia

ammattikorkeakoulu

Riitta Lumme, KL, yliopettaja Metropolia

ammattikorkeakoulu

Mika Paldanius, koulutus- ja tki-johtaja, dosentti,

Oulun ammattikorkeakoulu

Krista Salo-Tuominen, lehtori, Turun

ammattikorkeakoulu

YDINKOMPETENSSI	CORE COMPETENCE
Kliinisen laboratoriotyön prosessien osaaminen, arviointi ja kehittäminen	Competence, Evaluation and Development of Clinical Laboratory Processes
YDINKOMPETENSSIN KUVAUS	CORE COMPETENCE DESCRIPTION
Kliininen asiantuntija tunnistaa asiakkaan laboratoriopalvelutarpeet, suunnittelee ja uudistaa laadukkaita laboratoriopalveluita, jotka edistävät hyvää asiakas- ja potilaskokemusta kustannustehokkaasti ja turvallisesti.	The clinical laboratory expert recognizes the laboratory service needs of the client, plans and renews high-quality laboratory services, that promote good client and patient experience in a cost-effective and safe manner.
Kliininen asiantuntija tekee aloitteita uusista, näyttöön perustuvista laboratoriomenetelmistä sekä suunnittelee ja toteuttaa niitä moniammatillisessa yhteistyössä. Hän on mukana asiantuntijana päätettäessä uusista hankinnoista ja kehittämiskohteista.	The clinical laboratory expert initiates new, evidence-based laboratory methods, plans and implements these in multi-professional teams, and participates as an expert when decisions on new purchases and development goals are made.
ALAKOMPETENSSI: Preanalytiikka, potilas- ja asiakas-kohtaaminen	SUBCOMPETENCE: Pre-analytics and contact with patients and customers
Kliininen asiantuntija arvioi ja kehittää preanalytiikkaa osana laadukasta laboratoriotoimintaa.	The clinical laboratory expert evaluates and improves pre-analytical phase for high-quality clinical laboratory services.
ALAKOMPETENSSI: Kliiniset laboratoriotyömenetelmät	SUBCOMPETENCE: Laboratory methods in clinical laboratory work
Kliininen asiantuntija arvioi ja kehittää laboratoriomenetelmiä ja niiden käyttöönottoprosesseja.	The clinical expert evaluates and improves laboratory methods and their implementation processes.
ALAKOMPETENSSI: Jatkuva laadunparantaminen kliinisessä laboratoriotoiminnassa	SUBCOMPETENCE: Quality improvement in the clinical laboratory
Kliininen asiantuntija soveltaa osaamistaan laboratoriotoiminnan laadunparantamisessa, arvioi ja kehittää toimintaa niin, että se tuottaa luotettavia ja asiakaslähtöisiä laboratoriopalveluita.	The clinical laboratory expert applies her/his competency to quality improvement of the clinical laboratory, evaluates and improves activities in order to produce reliable and customer-oriented laboratory services.
ALAKOMPETENSSI: Kliinisten laboratoriopalveluiden konsultointi (Diagnostic Stewardship)	SUBCOMPETENCE: Diagnostic Stewardship
Kliininen asiantuntija arvioi kriittisesti laboratoriotutkimusprosessia ja sen toteutumista niin, että toiminta on luotettavaa, turvallista ja kustannustehokasta.	The clinical laboratory expert's task is to evaluate the clinical laboratory process and ensure that the operations are carried out in a reliable, safe and cost-effective way.
Kliininen asiantuntija konsultoi, ohjaa ja kehittää kliinisiä laboratoriopalveluita organisaation sisäisillä ja ulkoisilla asiakasrajapinnoilla.	The clinical laboratory expert consults, guides and develops clinical laboratory services in the organizations internal and external customer interfaces.

Taulukko 1. Bioanalyytikon kliinisen asiantuntijuuden ydinkompetenssit ja niiden kuvaus